

Dette at blive
'DANSK'

En immigrant kommer til Danmark. Ved integration i et multikulturelt Danmark skal etnisk og dansk kultur nu kombineres og balanceres. Trods alle vanskeligheder.

Verden bliver tættere forbundet, og forskellige kulturer mødes stadig hyppigere. Derfor er gruppeorganisering og gruppeidentitet blevet et stadig mere betydningsfuldt emne. I forhold til integration og multikulturalisme har det afgørende betydning, hvordan vi opfatter 'os', 'dem' og det enkelte individ.

Debatten om integration og det multikulturelle samfund er præget af uklarheder om begreber og en temmelig ensidig tilgang, ofte domineret af økonomiske og politiske perspektiver. Psykologien kan her, funderet i aktuel forskning, bidrage med vigtig viden.

Akkulturationspsykologien beskæftiger sig med kulturmøder og undersøger samspillet mellem individ og samfund: Den interesserer sig for, hvordan individet håndterer og påvirkes af mødet med en ny kultur. Endelig udgør den en væsentlig del af psykologiens bidrag til integrationsdebatten.

Begreber og begrebsforvirring

Der er mange forskellige forståelser af, hvad integration og multikulturalisme er. Derfor først en begrebsafklaring for at undgå misforståelser.

Integration forstås i akkulturationspsykologien (Sam & Berry, 2006) som orienteringen mod både at vedligeholde sin etniske kultur og tilegne sig den nye og mest udbredte kultur i det land, man er rejst til. Herved kan man forhandle en biculturel identitet, der kan fremstå som enten en hybrididentitet, hvor kulturer blandes, eller som en vekslen mellem identiteter bestemt af tilstedeværelsen i enten etnisk eller ny kulturel kontekst.

Integration er således ikke det samme som assimilation, hvor man tilegner sig den nye kultur og aflægger sig sin etniske kultur. Og heller ikke det samme som en separationsorientering, hvor man værner om sin etniske identitet uden at tage del i den kultur, der findes i den nye kontekst.

Multikulturalisme kan beskrives ud fra tre tæt forbundne forståelser: en demografisk, en ideologisk og en politisk. Politisk set er det samfundets rammesætning, svarende til individets integrationsorientering. Altså at samfundet tilskynder til og skaber mulighed for, at immigranter på den ene side beholder den kultur, de kommer med, og på den anden side tilegner sig den kultur, der udgør majoriteten i det nye samfund. Herved understøttes diversitet og ligeværdighed.

Multikulturalisme kan ses som et samfundsmæssigt instrument for integration, hvor forskellige kulturer ikke blot eksisterer side om side, men hvor de også indgår i interkulturel interaktion

og deltagelse i det større samfund. Vil man fremme multikulturalisme politisk, er det ikke nok at sikre tolerance for kulturel diversitet. Det kræver også, at man fremhælder interaktion og inklusion ved at mindske de barrierer, der forhindrer ligeværdig deltagelse i samfundet. På den måde bliver det muligt for immigranten fortsat at deltage i sin etniske kultur, samtidig med at han kan tilpasse sig og deltage i majoritetskulturen (Berry & Sam, 2014).

Psykologisk forskning

Det er vigtigt, at en akademisk tilgang til debatten ikke fjerner sig fra "virkeligheden" ved at fortabe sig i retorik og ideologi, men i stedet undersøger debattens genstandsfelt gennem empirisk forskning, som er mere dybdegående, nuanceret og repræsentativ, end hvad der ellers bruges som grundlag for meningsdannelse. På den måde undgår vi misforståelser og forhastede konklusioner, baseret på følelser, på enkeltstående oplevelser og på mediernes sensationssøgende fremstilling af indvandring og multikulturalisme.

International psykologisk forskning har vist, at langt de fleste immigranter vælger en integrationsorientering, hvis det er muligt for dem, og at dette også er den bedste strategi i forhold til psykisk velvære og trivsel (Nguyen & Benet-Martínez, 2013).

Psykologiske studier, der sammenligner majoritetsbefolkningen og etniske minoriteter, har peget på nogle væsentlige relationer i forhold til den multikulturelle orientering. Ofte er minoriteter mere orienteret imod multikulturalisme, end majoritetsgruppen er. Endvidere fandt et studie, at orienteringen mod in-gruppen er positivt relateret til en multikulturel orientering blandt minoritetsgrupper, mens denne relation blandt majoritetsgrupper oftest er negativ.

Man har også empirisk belæg for at understrege, at udlevelsen af integrationsorienteringen påvirkes af det land, man er rejst til. I traditionelle immigrantlande som USA, Canada og New Zealand findes der oftest en positiv korrelation mellem en etnisk og ny kulturel identitet, mens denne korrelation ofte er negativ i lande som Tyskland, Frankrig og Holland (Benet-Martínez, 2012). Altså må der findes noget i de nye immigrantlande som Danmark, som vanskeliggør en integration, der balancerer både etnisk og majoritetskultur.

Der findes ret få samfund med en egentlig multikulturel lovgivning, idet de fleste politiske bestemmelser fulgt af den samfundsmæssige diskurs tilsigter det, der betegnes "en kulturel smeltedigel", hvor immigranten assimileres i majoritetens kultur.

Forskningen har vist, at det kan have store psykologiske konsek-

>

- > kvenser, hvis immigranten og samfundets akkulturationsorientering ikke stemmer overens, eller hvis individet ikke kan eksekvere den ønskede akkulturationsorientering som følge af påvirkning fra det etniske fællesskab eller det nye samfund (Schwartz, Unger, Zamboanga, & Szapocznik, 2010). I et økonomisk perspektiv vil prisen være høj. Særligt hvis man sammenholder det med den betydelige ressource, Danmark kunne opnå ved social integration.

Kulturen har vi ikke mistet

Danmark opfattes af mange som et i høj grad monokulturelt land, og der tænkes ofte romantiserende tilbage på det, der opfattes som "rigtig dansk kultur". Denne kulturforståelse mangler forståelsen af, at kultur er dynamisk, evigt foranderlig og uafgrænset.

Det vigtigste er, at vi vedholder en dialog imellem de forskellige kulturelle positioner – både i samfundet og i os selv

Internationale psykologiske studier har vist, at variationen i værdiorientering er større mellem individer og internt i lande end variationen på tværs af lande (Fischer & Schwartz, 2011). Dette udfordrer opfattelsen af nationer og kulturer som værdimæssigt homogene størrelser.

Der er og har altid været en stor kulturel varians blandt Danmarks befolkning. Denne er i dag yderligere forøget gennem immigration og globalisering, hvad der skaber et multikulturelt samfund i demografisk forstand. Kulturen har vi ikke mistet. Den er bare blevet forandret og yderligere differentieret. Der er en stor kulturel forskel på punktmiljøet i Nordvest i København og det indremissionske miljø i Vestjylland.

Immigration har de seneste årtier bragt flere mennesker til Danmark med en radikalt anderledes kulturel og religiøs baggrund. Ligesom vi skal passe på med at tænke essentialistisk om en afgrænset og statisk dansk kultur, skal vi passe på med at opfatte indvandrere i Danmark som en unuanceret kategori.

I dag omtales muslimske indvandrere ofte i en nedladende tone, som om de alle var ens. Undersøgelser og kendskab til muslimer i Danmark viser klart, at en sådan forenkling er absurd, og at gruppen indeholder vidt forskellige kulturelle, religiøse og samfundsmæssige positioner.

Alt tyder på, at fremtiden vil rumme en høj grad af kulturel pluralisme i Danmark. For at kunne få det til at fungere, må vi ud fra en multikulturel ideologi rumme og anerkende kulturel forskellighed, samtidig med at vi muliggør og opbygger en fælles kulturel platform, der forener os i at være danske. Dette er krævende for både gamle og nye danskere. Det, der opfattes som dansk kul-

tur, er således ikke ved at forsvinde, det forandres bare i en naturlig og kontinuerlig proces.

Multikulturalisme er ikke løsningen på alle integrationsproblemer i det danske samfund, men en mulig uoverensstemmelse mellem individets og samfundets orientering i akkulturationsprocessen kan kaste lys over en række af de udfordringer, vi bør få undersøgt og løst.

I Danmark har vi med en række strenge krav og særbehandling indbudt til en kulturel dikotomisering i form af grupperne "os" og "dem", hvorved kulturelle grupper adskilles og bliver hen- sat til at eksistere i isolation. Samtidig har vi fremsat en række formelle og diskursive krav til immigranter, der mest af alt ligner tvungen assimilation. Denne ambivalens vil, som forskningen har vist, ofte føre til marginalisering og ekstremisme. Endvidere kan den have fatale psykologiske konsekvenser for individet i form af depression, angst og (kulturel) identitetsdiffusion (Jørgensen, 2010).

Først og fremmest mennesker

Ved integration i et multikulturelt Danmark skal etnisk og en dansk kultur kombineres og balanceres. Vi må ikke glemme, at gemt i de kulturelle konstruktioner findes mennesket. Og dette er vigtigt, for i alle kulturmøder er der først og fremmest tale om mennesker med forskellig baggrunde.

Dette individfokus udvider de udetaljerede kategoriske kasser med overskrifter som "danser", "indvandrere", "punkter" eller "vest- jydere". Vi er alle forskellige mennesker med forskellige kulturelle orienteringer, det har vi altid været, og det bør der være plads til, at vi kan vedblive med at være – på en måde, hvor vi samtidig har noget til fælles.

Det vigtigste er, at vi vedholder en dialog imellem de forskellige kulturelle positioner – både i samfundet og i os selv – så vi ikke ender med polariserende monologer, der fører til diskrimination og fundamentalisme (Hermans & Dimaggio, 2007). ■

Simon Ozer, cand.psych., ph.d.-studerende

LITTERATUR

- Benet-Martínez, V. (2012). Multiculturalism: Cultural, social, and personality processes. In Deaux, K. & Snyder, M. (Eds.). *The Oxford Handbook of Personality and Social Psychology*. (pp. 623-648), New York: Oxford University Press.
- Berry, J.W. & Sam, D.L. (2014). Multicultural societies. In Benet-Martínez, B. & Hong, Y.-Y. (Eds.). *The Oxford Handbook of Multicultural Identity* (pp. 97-117), New York, NY, US: Oxford University Press.
- Fischer, R., & Schwartz, S. (2011). Whence differences in value priorities?: Individual, cultural, or artifactual sources. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 42(7), 1127-1144.
- Hermans, H.J.M., & Dimaggio, G. (2007). Self, identity, and globalization in times of uncertainty: A dialogical analysis. *Review of General Psychology*, 11(1), 31-61.
- Jørgensen, C. R. (2012). *Danmark på Brikken*. Hans Reitzels Forlag.
- Nguyen, A.D., & Benet-Martínez, V. (2013). Biculturalism and adjustment: A meta-analysis. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 44(1), 122-159.
- Sam, D. L. & Beery, J. W. (Eds.) (2006). *The Cambridge Handbook of Acculturation Psychology*. New York. Cambridge University Press.
- Schwartz, S.J., Unger, J.B., Zamboanga, B.L. & Szapocznik, J. (2010). Rethinking the concept of acculturation: Implications for theory and research. *American Psychologist*, 65(4), 237-251.